

Brev til redaktøren

Innlegg på inntil 400 ord sendes tidsskriftet@legeforeningen.no. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Tidsskriftet praktiserer tilsvarsrett i henhold til Vancouvergruppens regler.

Foreningen Somadril i Norge

I Tidsskriftet nr. 9/2008 ser jeg med interesse at det er opprettet en brukerforening for Somadril-brukere i Norge (1). Finnes det andre medikamenter som har fått sin egen interesseorganisasjon? Jeg skal ikke spekulere i årsakene til at karisoprodol (det generiske navnet på Somadril) er fadder til slikt, men vil ønske foreningen til lykke med å spre nøktern og balansert informasjon over sine nettsider (www.somadril.no). I den forbindelse finner jeg det riktig å kommentere Ole-Christian Henriksens innlegg i Tidsskriftets spalter i nr. 9/2008 (1).

Det er ikke riktig at karisoprodol og den aktive metabolitten meprobamat har samme farmakologi. Farmakokinetiske forskjeller nevnes i innlegget, men det er også store farmakodynamiske forskjeller. Meprobamat fungerer som et barbiturat (2). Virkningsmekanismen for karisoprodol er annerledes. Funn peker mot at karisoprodol antakelig også har en serotonerg effekt (3). De som bruker midlet, vet at den ønskede effekten av Somadril kommer først etter noen timer (4) og er kjent med at det er farlig å ta for mye karisoprodol om gangen. De fleste vil innta kun 2–3 tabletter om gangen før de vinnta noen timer for å fylle på med mer. Så lite som ti tabletter kan gi dødelig forgiftning, og medikamentet har en usedvanlig lav terapeutisk indeks (5, 6). Dette gjelder selv om man er vant til å ta medikamentet.

Det er uheldig at Henriksen mellom linjene oppfordrer til å utfordre føringer gitt av Statens legemiddelverk (7). Legemiddelverket har i likhet med de europeiske legemiddelmyndigheter gått inn for at medikamentet skal fjernes. Somadril har aldri vært godkjent for annet enn kort tids bruk ved akutte ryggsmærter. Medikamentet har ingen dokumentert langtidseffekt eller effekt i forhold til andre medisinske indiksjoner. At det skulle være behov for å søke et «spesielt godkjenningsvedtak», må ha altså ha andre grunner enn det et medisinsk kunnskapsgrunnlag gir oss.

Den interesserte leser henvises til en lengre oversiktartikkel publisert i siste nummer av *Norsk epidemiologi* (8).

Jørgen G. Bramness
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Litteratur

- Henriksen O. Somadril er tilgjengelig etter 1. mai 2008. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2008; 128: 1074.
- Rho JM, Donevan SD, Rogawski MA. Barbiturate-like actions of the propanediol dicarbamate felbamate and meprobamate. *J Pharmacol Exp Ther* 1997; 280: 1383–91.
- Bramness J, Sørlid H, Rudberg N et al. Carisoprodol intoxications and serotonergic symptoms. *J Toxicol Clin Toxicol* 2005; 43: 39–46.
- Waterloo K, Flaten M, Simonsen T et al. The effect of carisoprodol on performance on repeatedly administered neuropsychological tests. *Hum Psychopharmacol* 1997; 12: 393–6.
- Høiseith G, Bramness J, Christophersen A et al. Carisoprodol intoxications: A retrospective study of a forensic autopsy material 1992–2003. *Int J Legal Med* 2006; 121: 403–9.
- Høiseith G, Sørlid H, Bramness J. Carisoprodol intoxications: contacts to the Norwegian Poisons information 1999–2004. *Clin Toxicol* 2007; 46: 307–9.
- Buajordet I, Madsen S. Somadril trekkes i Norge. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2007; 127: 1397.
- Bramness J, Buajordet I, Skurtveit S. The role of pharmacoepidemiological studies in the market withdrawal of carisoprodol (Somadril®) in Europe. *Nor J Epidemiol* 2008; 18: 167–72.

O-C. Henriksen svarer:

Innledningsvis vil vi i Foreningen Somadril i Norge beklage at på grunn av redaksjonelle feil i Tidsskriftet ble et tidlig utkast av vårt innlegg trykt i stedet for det ferdige (1). Man finner mer informasjon på våre nettsider med henvisninger til Legemiddelverkets sider om emnet (2).

Så litt om årsaken til at vår forening ble startet: I 2005 var det mer enn 11 000 personer som brukte Somadril utover 75 dager (3). De fleste av dem lider av kroniske sykdommer. Noe av forbruket kan nok tilskrives misbruk, men dette gjelder også for andre tilsvarende medikamenter. Og siden Somadril ikke er godkjent for bruk til kronikere, blir kroniske brukere av medikamentet også med i regnskapet som «misbrukere». Jeg og mange med meg har enten ikke nytte av eller får for store bivirkninger av andre smertestillende midler. Vi bestemte oss derfor for å starte en interesseorganisasjon for de kronisk syke som trenger Somadril for å kunne fungere. Vår interesseorganisasjon ønsker å få frem informasjon om Somadril og om muligheten til å søke om godkjenningsfritak.

Opplysningen om slektskapet mellom karisoprodol og den aktive metabolitten meprobamat hentet jeg fra en tidligere artikkel i Tidsskriftet (4). Hensikten var å få legene til å advare brukere av Somadril mot å kjøre bil.

Leger i Norge har fri forskrivningsrett,

og vi mener leger bør bruke Somadril til kroniske pasienter der alle andre alternativer er prøvd. Vår oppfatning er at dette faller inn under pasienters rett til nødvendig behandling (2). Statens legemiddelverk ved Forsker T. W. Bakke sier de får inn ca. 43 500 notifiseringer om godkjenningsfritak for medikamenter hvert år. Hun opplyser at 3 500 av disse må forhåndsgodkjennes av Legemiddelverket, og at det er forholdsvis få avslag (2).

Jeg selv og flere av våre medlemmer har allerede søkt og fått godkjenningsfritak. Det tok tre døgn fra jeg leverte søknaden på apotek til jeg fikk svar om at godkjenningsfritaket var innvilget.

Vi ønsker en åpen debatt om Somadril for kronikere velkommen. Leger eller forskere som ønsker å dele erfaringer angående Somadril, kan gjøre dette i en egen del av vårt forum for leger (5).

Ole-Christian Henriksen
Foreningen Somadril i Norge

Litteratur

- Rettelse. Somadril er tilgjengelig etter 1. mai 2008. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2008; 128: 1074.
- Foreningen Somadril i Norge. www.somadril.no/infoleger.html [28.5.2008].
- Buajordet I, Madsen S. Somadril trekkes i Norge. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2007; 127: 1397.
- Reiestad F, Fagerlund B. Er karisoprodol berettiget som muskelrelakserende medikament? *Tidsskr Nor Lægeforen* 2000; 120: 2041–2.
- Foreningen Somadril i Norge. www.somadril.no/innleggleger.html [19.5.2008].

Eldre leger diskrimineres ikke

I Tidsskriftet nr. 9/2008 hevder Egill Hansen og Jan A. Pahle at eldre leger diskrimineres (1). I den anledning vil jeg gjøre oppmerksom på følgende: Autorisasjon er ikke en rett man får ved å avlegge embetseksamen i medisin. Når man avlegger medisinsk embetseksamen, får man et vitnemål som dokumentasjon på avlagt og bestått embetseksamen. *Autorisasjon* er en offentlig konsesjon eller tillatelse til å praktisere som lege. Denne profesjonsgodkjenningen har man rettskrav på å bli tildelt når man har et vitnemål som cand.med, har gjennomført og fått godkjent turnustjeneste, er under 75 år og ikke er uegnet for yrket som lege (2).

Da helsepersonelloven ble vedtatt, bestemte Stortinget at alle regulerte yrkes-

grupper innen helsevesenet skulle ha en tidsbegrenset profesjonsgodkjenning som gjelder til man fyller 75 år (3). Etter den tid må man søke om lisens som helsepersonell over 75 år. Slik lisens gis på vilkår knyttet til hva slags praksis man vil utføre og dersom man kan dokumentere at man er fysisk og psykisk skikket til å opptre faglig forsvarlig ved attest fra fastlege eller annen autorisert lege (3). Slike lisenser gis for to år om gangen til vedkommende fyller 80 år, deretter for ett år av gangen (3). Lisens med full forskrivningsrett gis til den som driver organisert klinisk arbeid av et visst omfang (3). Dette viser at leger ikke mister sin rett til å praktisere selv om man fyller 75 år. Leger beholder for øvrig sin rett til å kalle seg lege hele livet (4). Imidlertid har vi dessverre mange eksempler på at leger ikke alltid selv er i stand til å vurdere når de bør legge inn årene. Derfor har Stortinget og Regjeringen bestemt at staten skal kontrollere den fysiske og psykiske helsetilstand til alle over 75 år.

Hansens og Pahles påstand om at eldre leger diskrimineres, er ikke riktig. Tvert imot er regelverket lagt til rette for at dem som er skikket og egnet for fortsatt utøvelse av legeyrket skal få anledning til det.

Per Haugum

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell

Litteratur

1. Hansen E, Pahle J. Diskriminerende aldersgrense for leger. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 1075.
2. LOV 1999-07-02 nr. 64. Helsepersonelloven § 48 andre ledd. www.lovdata.no/all/tl-19990702-064-009.html#48 [15.5.2008].
3. Forskrift om lisens til helsepersonell. Kapittel 2 Lisens til helsepersonell over 75 år §§ 6-9. www.lovdata.no/for/sf/ho/to-20001221-1379-004.html [15.5.2008].
4. Helsepersonelloven § 54 andre ledd. www.lovdata.no/all/tl-19990702-064-010.html#54 [15.5.2008].

J.A. Pahle og E. Hansen svarer:

Vårt innlegg i Tidsskriftet nr. 9/2008 har tydeligvis falt Statens autorisasjonskontor for helsepersonell tungt for brystet. Det vi reagerer på, er det skjematisk i loven. Loven fratar leger og annet helsepersonell autorisasjonen ved 75 år, kun begrunnet i alder. Dette er en eklatant aldersdiskriminering og kan ikke kalles noe annet. Det at man kan gis dispensasjon med diverse begrensninger, kan ikke oppveie denne diskrimineringen. Vi undrer oss over at lovgiverne kunne fatte en slik bestemmelse.

Restriksjoner konstrueres angående vanskeligheter som ikke finnes. Vi etterlyser dokumentasjon på de angivelige eksemplene på «at leger ikke alltid selv er i stand til å vurdere når de bør legge inn årene». Svekket evne til å fungere som lege vil i alle fall bli fanget opp av Helsetilsynet. Når eldre leger ikke kan skrive ut A, B, og C-preparater, betyr dette at de ikke kan tre inn og erstatte andre leger når det kreves.

Bedømmelse av preparater og komplikasjoner har vært vårt domene i alle år som leger. Tildeling av «lisens» med fratakelse av retten til å skrive ut de nødvendige medisiner, er som å gi jaktlisens til jegere uten tillatelse til å bruke gevær!

At lisensen knyttes til hva slags praksis man vil utføre og timeantall, er igjen et åpenbart eksempel på diskriminering. Det bør vel ikke stilles andre krav til dem over 75 år enn til yngre leger. Hovedsaken er at man beholder sin kompetanse. Nettopp eldre leger utgjør en reserve som samfunnet i noen tilfeller ønsker å gjøre bruk av. Ikke minst kan den lange erfaringen innen legeyrket ses på som en ressurs.

Til slutt vil vi påpeke at ordet autorisasjon etymologisk sett viser til at kandidaten har oppfylt kravene til legevirksomhet med de rettigheter og plikter som lovgivningen bestemmer. Det dreier seg ikke om «konseksjon» fra et autorisasjonskontor. Autoritet kommer av det latinske *autoritas*, som betyr bemyndigelse, makt eller gyldighet, mens *licentia* betyr tillatelse eller bevilling. Det latinske *concessio* derimot, betyr innrømmelse eller ettergivelse.

Jan A. Pahle
Eiksmarka

Egill Hansen
Oslo

Den gode debatten

Tidsskriftet har tradisjon for at andre enn leger gis mulighet å gjengi sine erfaringer og meninger. Dette bidrar til læring og dermed en forbedring av helsetilbudet, på systemnivå og i enkeltmøtet mellom pasient og helsepersonell. Redaksjonen har satt seg som mål «å bidra til å kvalitetssikre og tilrettelegge stoffet», slik at Tidsskriftet kan ivareta sine oppgaver med å formidle medisinsk kunnskap og å sette denne kunnskapen i perspektiv (1).

Nylig ble det publisert en kommentar der redaksjonen etter vårt syn har sviket sitt selv pålagte ansvar om kvalitetssikring (2). Kommentaren inneholder en rekke påstander om andres meninger og motiver uten konkrete eksempler. Formuleringer som «mange engasjerer seg nå sterkt for», «man kjemper i dag for», «legene mener» osv. forekommer gjentatte ganger, uten at det nevnes hvem som er «mange», «man» eller «legene». Ingen kilder er angitt, slik at det er umulig for leseren å etterprøve og vurdere påstandenes riktighet.

Det fremføres videre at norsk tegnspråk «ikke er et språk, men en kommunikasjonsform» og at tegnspråket «nylig ble ... definert som et naturlig, fullverdig visuelt språk» (2). Faktum er at det internasjonalt i språkforskningen er enighet om at tegnspråk er naturlige og fullverdige språk (3).

Denne enigheten har eksistert i flere tiår (4). At kommentarens forfatter muligens ikke er oppdatert på forskningen, er beklagelig, men kan unnskyldes med at han ikke er fagperson, slik han selv skriver. Tidsskriftets redaksjon som har satt seg som mål å kvalitetssikre stoffet, burde ha fanget opp dette. Ville redaksjonen ha godtatt en påstand om at homøopatiske midler helbreder kreft uten ytterligere argumentasjon eller dokumentasjon? Utsagnet er dessuten svært diskriminerende overfor en språklig minoritet. Hadde man fått lov til å hevde i Tidsskriftet at urdu eller samisk ikke er språk?

I et vitenskapelig tidsskrift bør visse vitenskapelige kriterier overholdes også i de mindre vitenskapelige seksjonene. Innlegg får en viss legitimitet bare fordi de er publisert i Tidsskriftet, uavhengig av deres vitenskapelige standard. Dette gjør at man må være spesielt årvåken i forhold til eventuelle vitenskapelige feil. Videre er det en forutsetning for vitenskapelige diskusjoner at de ikke hver gang starter ved nullpunktet, men at debattørene tar innover seg etablert viten. Slik kan kunnskapsnivået gradvis økes gjennom diskusjon.

Frank Becker

Sunnaas sykehus
og
St. Olavs Hospital

Sonja Erlenkamp

Høgskolen i Sør-Trøndelag

Litteratur

1. Frich J. Medisin og vitenskap i perspektiv. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 143.
2. Sander T. Barn med cochleaimplantat må sikres fullverdig opplæring i norsk. Tidsskr Nor Lægeforen 2008; 128: 943.
3. Gordon RG, red. Ethnologue: Languages of the world. 7. utg. Dallas, TX: SIL international, 2005.
4. Stokoe WC. Classification and description of sign languages. I: Sebeok T, red: Current trends in linguistics. 12. utg. Haag: Mouton, 1974: 345-71.

Redaktøren svarer:

Som dere selv påpeker, kan kravet til vitenskapelig dokumentasjon ikke være like stort i korrespondanse- og kommentarspaltene som i de vitenskapelige artiklene. Vi ønsker at disse spaltene skal være fora for debatt med stor takhøyde. Kommentartikler er frittstående debattinnlegg som kan leses uavhengig av øvrige eller tidligere publiserte innlegg. Temaene kan være av både medisinsk, helsepolitisk og fagforeningspolitisk art (1). På denne måten kan debatten bli tilgjengelig for alle – også dem som i utgangspunktet ikke har tilgang på dokumentasjonen.

Det er imidlertid viktig at debattene føres på en saklig måte, noe vi mener er tilfelle i den publiserte kommentaren. Vi arbeider mye med at utsagn ikke skal være for polemiske og at argumentene skal være holdbare. Men for at flest mulig skal slippe til, og for at kontroversielle standpunkt skal